

L'Alzina de Sant Salvador de Torroella

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector oest del terme municipal. Antic terme del castell de Torroella, parròquia de Sant Salvador de Torroella.
Emplaçament	Carretera a Cardona (C-55), sortida al km. 53 cap a Sant Salvador de Torroella. A l'església de S.S.T. seguir camí en direcció NW uns 800 m.
Alçada:	423
Coordenades:	
Latitud:	41.87396
Longitud:	1.70535
UTM Est (X):	392568
UTM Nord (Y):	4636593

Classificació

Número de fitxa	08141 - 208
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani Popular
Segle	XV-XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Part dels coberts semi-derruïts
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 42.EA. Nivell 2. Conservació. Nivell 4. ambiental / Nivell 6. AEA Pla Especial Urbanístic del Catàleg de Masies i Cases rurals en Sòl no urbanitzable de Navàs, aprovat el 2012, amb el núm. 2. dc., 20/02/2019 - 12:00
Data aprovació:	

Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	08140A016000140000IK
Fitxes associades:	
Cal Bosqueter	
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dl., 29/03/2021 - 13:55

Descripció

Masia de dimensions considerables, d'origen medieval, molt ben emplaçada en un promontori que té al seu darrera un turó més alt. Consta d'un cos residencial de planta quadrada (amb planta baixa més dos pisos) que té petits cossos adossats a ponent, una masoveria adossada a l'angle nord-est així com una pallissa separada uns metres a llevant. El cos residencial actual és obra bàsicament de les ampliacions fetes al segle XVIII. La façana principal, encarada vers llevant, s'estructura en base a un eix principal d'obertures, amb portal, un balcó i una finestra balconera (a planta baixa, primer i segon pis respectivament). Totes les obertures són emmarcades amb llindes i brancals de pedra. La façana de migdia presenta una gran esquerda i es va haver de refer en diferents fases. Més recentment s'hi ha portat a terme una reparació totalment amb maó de l'angle esquerre, que compta amb un porxo de dos arcs de punt rodó.

La masoveria és una edificació probablement del segle XIX que consta de tres plantes, amb una composició molt regular a la façana davantera estructurada en base a dos eixos d'obertures, totes emmarcades amb maó i rematades amb arcs escarsers. Per la part posterior la masoveria té adossada una tina i altres coberts. També és interessant la pallissa, obra probablement de començament del segle XX, la qual presenta una composició simètrica d'obertures emmarcades amb maó, i compta amb un cobert adjacent, ara derruït.

Observacions:

Inscripció en una llinda a la façana est: 1711

Inscripció a la façana nord: 1770

Uns 140 m a l'est-sudest de la masia hi ha una creu de terme de ferro (la creu de l'Alzina). Antigament estava situada a peu del camí però fa uns anys, quan es va ampliar el camí, el propietari la va situar en una posició més elevada, sobre una roca. Aquesta creu indicava una cruïlla en l'antic camí que anava cap al castell de Torroella i també el terme de la propietat de l'Alzina.

En el Catàleg de Masies hi ha una errada en relació a la casa anomenada cal Boscater (núm. 1 de masies en runes) que es situa uns 20 m a l'est de l'Alzina. Aquesta errada també es reproduïx en el mapa de l'Institut Cartogràfic de Catalunya. En el lloc on s'indica aquesta casa en realitat hi ha la pallissa de la masia de l'Alzina. Les ruïnes de la casa de cal Bosqueter es troben 1 km al nord. Coordenades UTM ETRS89: 392532, 4637487. Les fotografies i la descripció d'aquesta casa en el Catàleg de masies són correctes, però la ubicació és equivocada.

Història

Aquest mas és d'origen medieval i es troba documentat en una donació del mas la Fàbrega de l'any 1447. La Fàbrega afrontava al nord amb les propietats de l'Alzina. En un document posterior de segona meitat de segle XV (1489), en els capítols matrimonials entre Francesc d'Horta i Càndida, filla de Miquel de Salipota, del mas Salipota de Súria, es fa referència directa al mas de l'Alzina quan s'estipula el dot a Càndida que inclou, entre altres coses, 25 lliures de l'empenyorament sobre els masos l'Alzina i de Caç, i les pertinences d'aquells. Així doncs, sembla que en aquesta època l'Alzina tenia relació, igual que el mas veí de la Fàbrega, amb el mas Salipota de Súria.

Al segle XVIII la masia es va ampliar considerablement i el cos principal va adquirir pràcticament la seva fesomia actual. Segons les inscripcions, les obres es va fer el 1711 i 1770. Probablement al segle XIX o començament del XX es van aixecar la masoveria i la pallissa.

En el nomenclàtor de masies de la província de Barcelona dels anys 1861-1862 apareix anomenada com a "Can Alsina de Sant Salvador de Torroella". Hi consta que és una "Alquería (casa de labor)", que estava situada a 9 km del nucli de l'Ajuntament de Castelladral. Tenia un edifici habitat constantment, de tres plantes.

Bibliografia

PIÑERO, Jordi. (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs. Ajuntament de Navàs. Fitxa núm. RU. 99.

TORRAS, Marc. (2003). *Els pergamins del mas Salipota de Súria*. Ajuntament de Súria; Centre d'Estudis del Bages, p. 82-86.

